

„Behoeftte aan literaire kritiek”

Onder de titel 'Van dou en nou' is Eddie de Jonge, directeur van het Veenkoloniaal Museum in Veendam, geregeld op zondagmorgen via Radio Noord te horen. Hij praat in het programma 'Nog eem noasoezen' over dou en nou, over toen en nu: over de verleden tijd van het leven in de Veenkoloniën, die wij dienen te kennen om daardoor een beter begrip te kunnen hebben van de huidige omstandigheden.

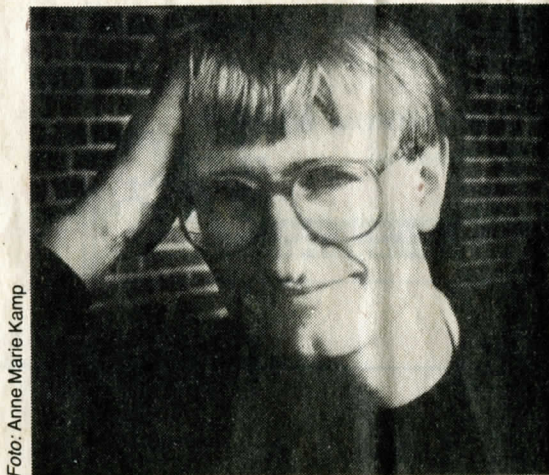

Foto: Anne Marie Kamp

▲ Eddie de Jonge: „Eigenlijk ben ik niet zo tevreden over de Groninger wereld van de taal”.

Dat aloude woord Veenkoloniën, is dat nu wel zo het benadrukken waard? Je hoort wel eens (commerciële) stemmen opgaan, die deze betiteling als anti-reclame ervaren. Verneemt De Jonge ze ook wel eens? „Ja, maar dan van mensen uit deze regio zèlf, die zich dat stempel opdrukken. Daar hebben we niks aan. Veenkoloniaal, dat blijft bestaan. Dat is immers al vijftig jaar zo”.

Door Johan Poppen

Het Veenkoloniaal Museum wil in dit gouden jaar zelfs extra fier voor zijn goede naam en faam uitkomen. Het doet dat, met een ongekende reeks van activiteiten. Maar ook in het vooruitzicht, dat het veelbelovendste cadeau nog te wachten staat, na de overgang van Kerkstraat 18 (boven de nu reeds verhuiste bibliotheek) in de vorm van een compleet gebouw: dat van de inwendig te verbouwen vroegere h.b.s.

Toen, nu en straks. Een derde reden voor De Jonge om van enthousiasme te blaken. Hem en zijn staf (drie personen in volledige dienst, waaronder de uiterst welkome, nu vaste conservator Hendrik Hachman, en een groot aan-

tal vrijwilligers) wacht een nieuwe uitdaging aan de Winkler Prinsstraat. Daar kan het predicaat 'kernmuseum' eerst recht worden waar gemaakt: in de uitstraling naar andere musea in de buurt.

Oude deuntjes

De Jonge: „Eigenlijk ben ik coördinator, maar ze noemen me directeur. Nou ja: ik coördineer hier gewoon de boudel en zörg, dat elk en ain aan zien gerak komt”. Dat hij zijn taakstelling aldus, even simpel als kernachtig, in het Gronings omschrijft, houdt sterk verband met zijn voornaamste twee nevenactiviteiten: bespeler van de elektrische gitaar (en soms zelfs zanger) in de groep Törf, en lid van de redactie van het Grunneger literaire tijdschrift Krödde.

Hoe staat het daarmee, nu en straks? Ook veelbelovend? „Eigenlijk ben ik niet zo tevreden over de Grunneger wereld, over de Grunneger taal. Zoals daar zowel met de schrieverij

als met de muziek wordt omgegaan en wat er uitkomt. Je hoort nu steeds zomaar mensen op de radio, waarvan je nog nooit eerder hebt gehoord. Het is nou ook zo massaal, de interesse voor de Toal”. De Jonge mist op dit vlak duidelijk nieuwe dingen, die de belofte van kwaliteit in zich dragen.

Naar Törf bestaat in deze regio momenteel minder vraag, tenminste in het genre, waarin de groep zich specialiseerde na het jarenlang vertolken van traditionele muziek: gezongen teksten van min of meer eigentijdse dichters. „We staan daar nog steeds volledig achter, maar op het moment, dat we dat gingen spelen, begonnen ze te praten en koffie te drinken.

In jeugdcentra is de interesse voor het Grunnegers helemaal verdwenen. We spelen de laatste tijd daarom weer de oude deuntjes. Die vinden ze prachtig, dan zijn ze weer stil. Maar naar een serieus vers luisteren ze niet”. Zoals ze in Oost-Friesland wel doen. Daar geniet Törf meer waardering dan hier. Daar hebben ze wellicht ook groter respect voor 'de artiest’.

Kritiek belangrijk

De Jonge kan zich daarom verheugen op een komende buitenlandse activiteit van Törf. Half oktober nemen hij, Henk Scholte, Flip Roodenburg en Bert Ridderbos, deel aan een Deens-Duits-Nederlands folkfestival in Fanø, waar ze vier avonden achtereen optreden. „Het is eigenlijk vakantie. Je verdient er niets mee, kunt slapen, een glas drinken, eten en verder niks”. Ja, toch: de artistieke voldoening. En het contact met goede collega-muzikanten.

Zijn De Jonge's gevoelens bij het voeren van de pen ook zo gemengd? „Ik zit wel in de redactie van Krödde, mor bin van t schrieven ofstapt en dou der nait zoveul meer aan”. Ook op literair gebied is het wachten op nieuw talent, dat nieuwe dingen durft te doen. Men meent nu maar al te gauw, dat iets heel goed is, getroost zich ook te weinig moeite daarvoor.

Jong talent, dat zich bij een schrijfwedstrijd aandient, zou aangemoedigd moeten worden. Door bijvoorbeeld (net zoals de ouderen van nu gewoon zijn te doen) werk naar Krödde op te sturen, dat daar kritisch beoordeeld wordt.

Meestal gaan gedicht en verhaal terug naar de afzender, voorzien van nuttige en noodzakelijke op- en aanmerkingen in een begeleidende brief van een redactielid. „Hanny Diemer is daar echt heel goed in”. Maar wellicht staan er in een volgende uitgave van Krödde toch al teksten van een paar jonge mensen, van wie ze bij Krödde denken: dat wordt wat.

Niet in tien regels

Ook in de kring van gevestigde schrijvers in de streektaal is men duidelijk aan 'iets nieuws' toe. In een brief, in mei jl. verstuurd, is tenminste aan uitgevers en mogelijke medewerkers verzocht steun te verlenen aan het opzetten van een blad met goede literatuur-recensies. 'Noa zo'n lutje tien joar Grunneger literatuur-aanwas is der nog aal gain goie literatuurkritiek. Wie binnen van mainen, dat kundege en objektieve kritiek de kwaliteit van de Grunneger schrieverij allinje mor goud dut' stond erin. 'Mit vrundelke groutnis, noamens de redaksie: Eddie de Jonge’.

De schrijver voegt daar nu als spreker aan toe: „Literaire kritiek is belangrijk. Neem nou dat boekje van Jan Siebo Uffen. Als je ziet wat er de laatste jaren uitgekomen is, dan is dat op dit moment toch de klapper. Dat soort boeken moet ook op een goede manier gerecenseerd worden; niet kort, in tien regels”.

Het lijkt geen twijfel, dat in een komend nummer van Krödde uitgebreid aandacht aan Uffens 'De' geschonken zal worden. En dat jonge talenten, die hun teksten (hoe kort ook) daarin afgedrukt zien, daardoor een eerste bevestiging krijgen van het vermoeden, dat het met hen toch wat kan worden in de streektaal. Straks. Daar is vast een veelbelovend iemand bij uit de Veenkoloniën: toen en nu de productiefste schrijversregio.